

Recipintii'a Redactorului
 si
Cancelari'a Redactiunii
 e in
Strat'a tragatoriului
(Lövész-utca), Nr. 5.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Joui-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune:
 Pre trei luni . . . . . 3 fl. v. a.
 Pre șase luni . . . . . 5 " " "
 Pre anulul întregu . . . . . 10 " " "
Pentru Romanii'a:
 Prea întregu 30 Fr. = 30 Lei n.
 „ 6 luni 16 „ = 16 " "
 „ 3 — 8 „ = 8 " "
Pentru Insertiuni:
 10 cr. de linia, si 30 cr. taca' tim-
 brale pentru fiecare-cara publicatiune
 separatu. In locul deschisu 20 cr.
 de linia.
 Unu esemplariu costa 10 cr.

Articolile nefrancate nu se voru
 primi decatu numai de la corespon-
 danti regulari ai „Federatiunii.“
 Articolii tramisii si nepublicati se
 voru arde.

Pest'a, 6/18. Juniu 1873.

Mari si multe sunt necesurile Dlui Kerkapoli, precum sunt si trebuie să a ori carui ministru de finante, prunu statu cu detorle colossali, mai sau candu acellu statu are pucina industria, comerciu in fascie, candu de unu statu mai numai de agricul-ti, acceptandu de la Ddiu recolta annosa si esportu cu redicafa, — si fine mai alessu in acestu timplu, de esa nepomenita, candu bance si firme mmerc. se dau preste capu un'a dupa la, candu agenti, bancari, cassari, mmercianti unii se sinucidu, era altii in lumea in capu, pentru ca, appu-ri mai nainte de vertegiulu specula-tiloru celloru mai incumetate, asta-cand u crisa i-au coplesitu se affla gur'a prepastiei. — D. Kerkapoli, sess. tr. la desb'terea bugetului si uru cestiuni de bani, affida pre ad-rarii sei d'in oppositiune, ca de va Ddiu unu annu bunu, darile cu stantiele d'impreuna voru intră in astieria statului, deficitulu va inceta, in urmare si necessitatea de a con-acta noue imprumuturi. Nu numai Kerkapoli, ci toti locuitorii tierrei rogatu pre Ddiu pentru buna rec-ata, dupa trei anni rei, dar speran-tele atatu de mari cu inceputulu pri-averi s'au redusu forte la nesce as-pectari preamodeste. D'in relatiunile oficiali, tramisse la ministeriu si pu-licate prin diuariulu sau off. se scie ca-di ca recolta de estu-timplu abia si fi de mediulocu. Ploiele celle multe impede catu desvoltarea graneloru, cele sunt prea destulle, dar graun-te, d'in lips'a sorelui, nu s'au potutu evolta, apoi rugin'a ce au coplesitu anele, ammentia a deveni, prin po-rea sorelui, multu mai stricatiusa de-um se credea. Cu unu cuventu rec-oltsi prin urmare esportu abundante va vomu avé estu-annu. Sperantiele ministrului au fostu basate pre even-ualitati, ce nu stau in poterile ome-esci, acum dsa cu tierra d'impreuna e affia facia cu nepotint'a, cu lips'a. — D. Kerkapoli, avendu a platit cuponela 1. Iuliu, a. c. (ca la 7 millione) m'ergat'au la toti bancarii, allergat'au asusu si joru la Vienn'a. ca se affle is-urulu cellu de bani, dar nu-lu afflase, si se vorbia ca bugetulu annului 1874, nu se va luá acum, precum se diceá, la tractare, ci se va amaná pana pre tom- — de odatascirea se desminte, buge-ulu se presenta, D. Kerkapoli au afflatu vorulu, inse numai si numai pentru adieria cuponelor de la 1 Iuliu, a. c. a summele necessarie pre esseritiulu annului viit. si spre accoperirea defici-ului, aceastea D. ministru nu le-au ga-itu inca si fiindu ca isvorele, de unde se se accopere tote erogatiunile, nu sunt indicate in bugetulu presentatu, centrulu stangei (ca ci estrem'a stanga neci candu u votedia bugetulu) au decisu in con-ferintia clubului, ca va cere amanarea tractariu bugetului, era daga majori-tatea guvernamentale nu ar primi acesta propunere, astanci stanga nu va vota bugetulu neci chiaru la discuas. genera- — Trista situatiune! Pre dl. Kerka-poli nu-lu dore capulu atata, ca si pre-cti contribuabili, ca ce Dsa totu ga-sce bani pre pung'a contribuabililoru, dar acesti-a, cari si pana asta di sunt m'lodati in detorle, stringandu-i de gutu m'nduratii fi i ai lui Iudá, ce voru fa-

ce? Vedia d. Kerkapoli si colegii sei, ne quid republica detrimenti capiat. Mai slabesca guvernulu cu erogatiunile celle nebnatece, nai slabesca chiaru si cu investitiunile de si in viitoriu pro-ductive, asta-di inse appesatorie, sugru-matorie. Boni pastoris est tondere oves non deglubere. Dar ce-i pesa acestui gu-vernulu, de multu i-se bate toc'a la urechia, se bate inse surdului, ar trebui să i-se toce cu ciocanulu dreptu in urechia, ca se semtia daga nu aude, sau nu vre se audia, ca si Iud'a cellu fara de lege.

In alte staturi alle Europei inca nu mergu mai bine lucrurile si cu tote aceastea puternicii lumei se preambila, se cercetedia unii pre altii, adunandu-se a clocl la noue planuri totu pre so-cotela poporeloru. De cate ori domni-torii s'au adunatu trei, patru la unu locu mai totu deaun'a au urmatu res-belle funeste libertatii si binestarii po-poreloru, asiá si acum, de si essibilitu-nea internatiunale de Vienn'a servese de bonu pretextu spre a si masea planurile. Se vorbesce de tractatu de aliantia ce s'ar fi inchiaiatu intre Ita-lia si Prussia pentru ore si-cari even-tualitati presupuse d'in caus'a recin-teloru schimbãri in Francia; — se vorbesce despre intilegerea ce ar fi urmatu intre poteri in privinti'a ces-tiunii orientali, carea s'ar a, propiá de deelegare prin proclamarea indepen-dintiei depline a provinciiloru vasalle si se vorbesce cate tote, unele spre allinarea spiriteiloru. Era altu spre in-timidare. — Diuarielle straine sciau se fabulede pana si de renunciarea im-minente a lui Carolu la tronulu Roma-lesci, si acesta fama s'a sustientu cu tenacitate pana in dillele prosime candu de la Bucuresci se desminti, acum diuarielle straine arrunca respunsa-bilitatea pentru sceritur'a loru asup'a organeloru oppositiunii d'in Romanii'a, cu tote ca aceastea au inregistratu nu-mai faimele respandite in diuarielle straine. Diuarielle de Vienn'a erau forte superate si faceau felu de felu de comentarie asup'a intemplarii fortui-te s'au asiá intocmite, ca Tiarulu nem-tiescu Vilhelmu n'a venitu la Vienn'a si ca neci are se venia, asta-di officiosele canta melodie mai dulci de candu ap-pucara de veste, ca Tiaressa August'a vine in 22 I. c. ca anteguardia a lui Vilhelmu si va petrece 8 dille la Vienn'a. Totu pre acestu timplu se anuncia si so-sirea lui Carolu I. care inca va petrece 7 dille impreuna curunda-sa, ca ospe allu curtii imperiale, unde (in castellulu imp. Hofburg) i-s'au si pregatitu appar-tamentele. Acesta coincidentia nu cre-demu ca este simplu accidentale ci precalculata bine ca prin inrudire se pote lesne splicá.

Acte in caus'a Congressului provinciale gr-catholicu romanescu.

Istoria eclesiastica si chiaru cei nation-ale va avé candu va mare trebuin-tia de actele in care se affla formula-ta dorintia si in cari sunt adunate argumentele pentru infintiarea insti-tutiunii, carea in tempurile nostre i s'a datu nume de congressu baserices-cu, destinatu a representá si aperiá in-teressele toturoru locuitoriloru de una confessiune si de nationalitate homo-gena. Daga romanii. cei de confessiu-

nea gr. res. orthodoxa au trecut prin cunnoscutele lupte si greutati pana ce s'au potutu desface de catra serbi; daga una parte a loru, locuitoria in Banatu si in unele parti alle Ungariei, desperata ca nu mai pote scapa de umilitori'a suprematia a serbiloru, tre-cuse la catholicismu, apoi romanii greco catholici au a lupta in dillele nostre cu difficultati si mai mari in-tru assecurarea autonomiei loru ecle-siastice, precum vomu vedé mai la valle.

In congressulu chiatu de-una-di ad hoc in Blasiu s'au vorbitu mai multe despre stadiulu in care au ajunsu castiunea autonomiei baserices-cu a romaniloru gr-catholici, s'au luat si unele decisiuni de la cari se accep-ta ajungerea scopului; tote aceste s'au intempletu dupa ce mai antaiu se dete occasiune presidiului a informá aduna-narea despre starea de facia a lucrului. Acesta impregiurare ne-a indemnatu si pre noi, ca de atunci incoce se luámu cunnoscintia incai de acelle acte, pe-titiuni, ursorie, resolutiuni, cari au emanatu de la 1869 incoce, adega de candu occupa scaunulu metropoliei de Alba-Julii Prea SSa Ioanu V a n - c e a. Asiá noi de la acellu timplu in-coce cunnoscemu actele urmatorie:

1. Petitiunea metropolitului Ionu Vancea cu dat'a 15 Septembre 1869 nr. 1716, adressata ministrului br. Iosiu Oetves, in care se are- te, a. s. itatea infintiarii unei insti-tutiuni sub titlu de congressu provin-cialu gr-catholicu, compusu din clerici si seculari.

2. Resolutiunea numitului ministru ungurescu de culte si instructiune cu dat'a 22 Januarius 1870 nr. 118, in carea acellu ministru, nevrerdu a re-cunnosce valorea celloru 12 argumen-te alle metropolitului I. Vancea, se in-curca in argumete sofisticate, aluneca de pre terrenulu eclesiasticu pre cellu po-liticu, refusa cererea, denega inainta-rea ei la tronu si inchiaia cu acestu passagiu, de cari potu essí numai de la Pest'a, precum essiau odata de-la Sabiu seu de la Clusiu:

„Din aceste motive nu potu se aprobu, nici din punctu de vedere ec-le-siasticu, nici p o l i t i c u, convocarea acellui Congressu, pre care Excellentia Vostra la proiectatu pentru metropo-lia gr. catholica d'in Ardealu, — de-ora ce prin acest'a caus'a gr. catholi-ciloru d'in Ardealu s'ar separá de a celloru din Ungaria.“

„Intru catu inse Excellentia Vos-tra affia cu scopu in numele propriu si allu suffraganiloru sei, a participá la conferintia congressului autonomi-cu communu, dar totodata crede, ca spre luminarea si liniscirea credintio-siloru gr. cath. ar fi dedoritu a se tiené conferintia prealabila si a se invol in privinti'a cestiuniloru ce s'ar poté sulevá, — acest'a se pote intempla si fara d'a se recere spre acestu scopu unu congressu autorisatu de guvernulu, ceea ce n'ar insemná alt'a, de catu se-pararea romaniloru gr. catholici din Ardealu. Spre ajungerea acellu scopu este de ajunsu, daga Excellentia Vostra in dicecele metropoliei conchiama pre cal-le basericesca privata conferintia ames-tecata din preuti si mireni, si apoi in-acesta conferintia se voru statorii prin-cipiele cari aru fi d'a se tiené de ci-

nosura. in congressulu autonomicu din Pest'a.*)

Adega pre scurtu: Gubernulu ungurescu vede in autonomi'a ec-le-siicii gr. catholice periculu politicu (scimu ca de cellu gr. resariteanu inca li pare forte reu); daga lasa la voi'a metropolitului se conchiame pre calle privata conferintia amestecata, inse numai cu scopulu fixu, ca greco-catho-licii se se potsa consultá si invol a supr'a principieloru, dupa cari aru avé a se portá dupa ce aru intrá in con-gressulu comano-catholiciloru din Un-garia, carele va fi compusu din ma-giari, slovaci, nemti, sloveni, jidovi bo-tezati, s. a., la cari se se mai alature ruthenii si romanii, ca si a cincii-a rota la carru.

Argumente absurde, resolutiuni des-potice, dictate in penn'a ministrului de catra nisce functionari dusi la Pest'a din Transilvania si inveninati de ura in contr'a a totu ce este roma-nescu. Pre atunci metropolitulu se affia la Rom'a; in absentia Prea SSa-le replicasse ministrului consistoriulu din Blasiu sub nr. 1042, Maiu 23, an. 1870, pre scurtu, inse in tonu plinu de amaritiune, care semena multu cu protestulu acellui-a-si consistoriu inain-tatu la a. 1842 in caus'a limbei in contr'a dietei de atunci. Intra-aceea con-sistoriulu inaintedia resolutiunea minis-trului la metropolitulu, carele respu-ndeu ministulu cu dat'a 1 Maiu 1870 nr. 25.

In 14 Sept. 1870 nr. 1846 metropo-litulu scrie de nou ministrulu Oet-ves, care iuse nu apuca se i mai respundia.

In 6. Martiu 1871 nr. 598, adega cu pucinu mai inainte de convenirea conferintiei la Alba-Julii, metropo-litulu Vancea se adressá catra mi-nistru Pauler, cu unu memorialu, care este consideratu cu totu dreptulu de cellu mai bunu si mai tare d'in tote cate s'au compusu in acesta ces-tiune.

In fine amu mai vediutu unu nou memorialu inaintatu totu de catra me-tropolitulu, cu dat'a Blasiu 1 Martiu 1872 nr. 55.

Tote a este acte se potu affia in archivele ministeriului culteloru; se spune inse ca totu acolo s'ar affia una resolutiuni prea innalta, in care s'ar dice, ca gr. catholicii se mai accepte pana ce se voru pertractá si terminá unele cestiuni si mai grelle de natur'a acestei-a. Noi nu amu vediutu aseme-

*) Ezeknél fogva azon Congressus egybe-hivását, melyet Nagyméltóságod az erdélyi görög catholicus metropolisz számára indítvány-ba hozott — minthogy ez által az erdélyi görög catholicusok ügye Magyarországoktól különválasztvánk; sem egyházi, sem poli-ticai szempontból nem helyeselhetem. A mennyiben azonban Nagyméltóságod maga és suffraganeusai névében a közös autonomiai tanácskozásbar való részvétet czélszerűnek tar-tja, de egys. arsmind kívánatosnak véli a hi-vek felderitése és megnyugtátása végett az előleges tanácskozást s a felmerülhető kérdé-sekben az előleges megállapodást, ez meg-történhetik a nélkül is, hogy e végett a kor-mány által autorisált s mintegy az erdélyi román catholicusok elkülönöztséget jelző Congressus vétessék igénybe. Erre elegendő az, ha Nagyméltóságod metropolijának megyei-ben magán egyházi uton vegyes egyházi és világi tanácskozmányt hi egybe, melyben az autonomiai gyűlésen követendő elvek megállapítatának.

calatorieile sale continentale si transoceanice lu facu unu personajiu prea distinsu, essemene si D. locunente Dragicescu. Ceea ce, — a fara de aceste calitati frumoase alledloru officiali rom. — ne suprinse cu placere, este rar'a modestia si innaltulu loru patriotismu. — Vineri spre sambeta la 12 ore la mediulu noptii „Stefanu cellu mare“ plecã la valle câtra casa unde lu urmarescu urãrile si dorulu nostru.

** (Numire). Dl. Petru Cosmuti'a assessoru la scaunulu orfanale d'in districtulu Cetatii-de-petra, este numitu Translatoru romanescu la tabl'a reg. judic. d'in Pest'a. — D. ministru allu justitiei prin asta innovatiune vre sã faca superdña aplicarea si resp. numirea de concipisti rom. la curtile judec. mai innalte alle tierrei si prin urmare a se inlaturã in viitoriu si prea pucini judecatori rom. ce se mai affia pre la acelle curti jud. — Daca advocatii rom. nu lucra in limb'a rom. si astfelu judecatoriile inca nu sunt silite a pertractã nemica in limb'a rom. urmarea firesca are sã fia cã ministeriulu va avẽ unu pretestu spre plinirea ferbintei sale dorintie d'a nu mai fi filitu (cã-ce de buna voia nu face) sã numesca romani neci la judecatoriile precum nu mai numesce la administratiunea pol. si spre a inlaturã cu incetulu unulu cãte unulu si pre cei pucini ce se mai affia ici colo in functiuni. Mai avemu inca una observatiune si acest'a este cã D. P. Cosmuti'a au aspiratu la unu postu fãra vre una insemnatate de unde naintarea i va fi, daca nu imposibile, in tota intimplarea inse forte ingreunata, d'in cause usioru de priceputu, vedindu tendinti'a stapaniloru, nu scimu pentru ce au parasitu postulu, de preferitu, la care l'a chiamatu increderez districtualiloru; in fine D. Petru C. ne fiindu tare in cunnoscinti'a literaria si scientifica a limbei romane sã ni permita a espri-ma dorinti'a ca sã staruesca a suppleni in asta privintia, celle necesarie, ceea ce sperãmu va si face.

** (Instructiune a popor.) D'in reportulu officialu allu inspectorulu supr. scol. despre starea invetiamentulu d'in cololegitu scolaru in an. 1871[2 etragemu urmatoriele date: Obligati d'a cercetã scol'a sunt 19,755 copii, si anume 8360 romani gr. cat. 5739 rom. gr. or. 3722 calvini, 1067 luterani, 755 rom. cat. 55 unitari si 59 judani. Inse d'intro acesti'a au frecventatu scol'a numai 6092 rom. gr. cat. 1972 rom. gr. ori. 3305 calvini, 1045 luterani, 566 rom. cãt. 55 unitari si 55 jrdani; despre cesti d'in urma, d'in neci asta-di nu potu fi autentice. Deci dupa natiune au cercetatu scol'a 8067 Romani, 3026 unguri si 1099 germani. Scole sunt 287 confesiunale I comunale; 190 romanesci, 87 ung. 11 Germ.

Pedecele principale alle desvoltatiunii invetiamentulu poporariu sunt: Lips'a convictiunii in poporu despre necesitatea invetiamentulu, si immensa lipsa a poteriloru instruitorie cualificate. Leaf'a docentiloru este 400 fl. maximulu, si 10 fl. minimulu. Deci spriginire, desceptare si incuragiare este necuncuraturu de lipsa d'in tote poterile si d'in tote pãrtille.

** (Pr. S S a Par. si Metr. A ndreiu bar. Siagun'a) Scirile sosite aici despre starea sanetatiu betranulu Metrop. sunt neodiehnitorie, este temere cã vieti'a multu merituluu archiereu ar fi tare periclitata, — de ce inse Ddieu sã feresca — si astfelu unii barbati rom. destinsi de aici se consultara alalta eri a supr'a celoru de facutu in casu de vacantiã a scaunulu metr. de ora ce statulu org. nu prevedea cãtu numai cu privire la scaunele eppali.

** (Cercetarea essibilitiunii intern. de Vienn'a in luna lui Maiu) n'au fostu precum se asepectasse; numai 581,235 dd cercetatori avũ si d'in acesti'a inca numai 295,093 persone au platitu tass'a de intrare, celle lalte aveã billete libere. Pucine aspecte sunt d'a se reincassã celle 15 milioane spesate cu essibilitiunea, ba neci diu-metate d'in spese nu se va intorce. — La prim'a essibilitiune temporaria de vite s'addusera pana in 2 Juniu, a. c. 2200 capete si anume 292 vacce, 144 vitiei, 193 boi, 198 tauri, 938 oui, 207 berbeci, 154 porci, 10

capre, 1 tiapu. Totu aceste vite s'a transportatu pre 374 carra (vagone.)

** (Lege elect.) Dep. Julius Schwarz va presentã acusi in camera unu proiectu de lege elect. lucratu de dsa. Proiectulu consiste d'in 84. §. diãriale scriu cã proiectulu ar fi perfectu, nu ni spunu inse luatu-a D. J. Sch. vre una lege elect. essistente in Europ'a de base, sau cã au compilatu d'in mai multe, modificandu dupa vederile dsalle ?

** (Programm'a Essamenulu de music'a vocale si instrumentale) ce junimea studiosa d'in Blasiu va tnenã la 15 Juniu a. c.

1. Invocarea spirituluu santu priu corulu gimnasiale.
2. „Visulu“ opera de M. Verdt, essecutata de music'a instrumentala.
3. „Annelulu pretiutu“ poesia de V. Alessandri, cantata de corulu gimnasiale.
4. „Canteculu lui Balintu“ de M. Cozacu, essecutata de music'a instrumentala.
5. „Abrudian'a“ de M. Cozacu, essecutata de music'a instrumentala a teneriloru normali.
6. „Una melodia a Montanistiloru“ de M. Cozacu, essecutata solo pre violina de P. Toganu st. de a V-a cl. gimnas. cu accompaniamenta.
7. „Nabucodonosoru“ opera essecutatu solo ore violina de Aureliu Bõhm, stud. de a II. cl. gimnas.
8. „Luci'a“ opera essecutata solo de T. Filipu sc. de IV cl. norm.
9. „Ardelea“ de S. Perianu essecutata solo de J. Eminescu sc. de a IV cl.
10. „Ciobãnu“ essecutatu pre viol. de A. Ciacianu sc. de a IV cl. norm.
11. „Polc'a mazuru“ de M. Cozacu essecutata de mus. instr.
12. „Paseric'a marei“ de V. Alessandri, cantata de corulu gimnasiale.
13. „Polc'a rom.“ de M. Cozacu essecutata de mus. instr.
14. Exercitiu diverse“ pre violina.
15. „Companere“ dupa diverse tacturi de N. Crucinu pedagogu an. II.
16. „Essercitiu diverse“ a) „Variatiunea“ compusa de M. Cozacu essec. pre viol. de A. Bõhm, b) „Essercitiu in scrisu si cantatu“ de mai multi.
17. „Piesa frumosa rom.“ scrisa cu note de M. Cozacu si cetita de J. Marele, ped. an. I.
18. Mersulu unirei essec. de mus. instrumentala a junimei studios.

** (La cestiunea Fagarasiana.) In urm'a informatiuniloru, ce fostulu capitãnu supremu allu distr. Fagarasiu, D. L. Tomasiu, a tramissu ministriulu de interne ung. despre ultim'a siediãtia straordinaria a congregatiunii distr. adeca despre resolut'a si consiliu portare a barbatiloru romani d'in representanti'a distr. D. ministru de interne c. Szapãr, a tramissu cu dat'a 3 Juniu representatiunii distr. unu addeveratu ucasu ungurescu constituionale, plinu de amenintãrile celle mai constituionale si intr'unu tonu si spiretu si mai constituionale, si mai ungurescu. In nr. venit. vomu reproduce acestu ucasu constit. ung.

Italia. Conventiunea unei aliantie germano-latine, despre ce sau facutu atãtea amintiri si combinatiuni, asta-di, mai alessu de la caderea lui Thiers in Franci'a se pote considerã inchiata. Ecca ce se scrie d'in Berlinu unu diu-ariu germanu d'in Pest'a: „Unu evenimentu de mare insemnatate, asepectatu de multu tempu s'a plinitu; scirile sosite d'in Rom'a inca constata acest'a. Conventiunea de aliantia intre imperiulu germanu si intre Itali'a s'a inchiata. Dupa ce partid'a drepta d'in Adu-narea nat. se consolidasse, si dupa ce dupa trantirea lui Thiers tendenti'a d'a conduce statulu in directiune conservatorie aretã totu mai tare, guvernulu italianu, temendu-se cã legitimistii francesi era voru resuscitã veleitãtile clericali, a inceputu pactãrile cu Berlinulu,

pentru a stabili ore-si cari intellegeri, la casuri anumite, intre guvernulu italianu si germanu. Ceea ce prin unu incidinte tare favoritoriu a sucescu si este deplinu.

Dupa informatiunile d'in Itali'a alle unoru diuarie, deputatii d'in camer'a italiana sunt forte cuprinsi de indiferentismu si apathia, cã-ci altu-ce nu pote fi caus'a de absentedia de la siediãtiile camerei, neci saraci'a, neci lipsa de diurna, neci alte favoruri. Deputatulu italianu pote calletori gratuitu in Itali'a pre ori si care naia seu calle ferata italiana; epistole, brosiurele, adressate loru sunt libere de portulu postale; astfelu in catu tote aceste favoruri facu mai multu ca diurnele de 5 seu 10 fl. ce capeta deputatii d'in Ostrunguri'a. Tote diuariele officiale, officiose si independents sunt indignate asupr'a acestei apathie a deputatiloru respectivi, inse tote sunt in desiertu pana acum'a. Nu mai pucinu de cãtu 17 proiecte de legi desbattute asepecta approbarea definitiva. Dieu, mai cã neci in camer'a d'in Pest'a nu merge mai bine.

Imperates'a rusesca, dupa ce petrecu duos lune intregi in Itali'a in 7 Juniu plecã d'in Itali'a spre Bernu, Stuttgart, Vienn'a. Se aude cã imperates'a rusesca aru fi datu sã se imparta intre miserii d'in Rom'a, si între cei, cari au rogatu-o de ajutoriu sum-m'a considerabila de 16,000 franci.

In 8 Juniu se transportara remasitiile pamentesci alle lui Urbano Rattazzi la garr'a callei ferrate spre a fi dusse la Alessandri'a loculu seu natalu. La conductulu funeralu assistã multime nespusa de omeni; sicriuluu urmara gard'a natiunale, prefectulu, toti officieri casei regale, generari, deputati, senatori s. a. Langa sicriu mergeau si tieneau vervurile velulu de doliu principiele de corona Humbertu, ministru Visconti Venosta, Marcuisulu Torrearsa, presied. senat. generariulu Menabrea ministru Castagnola si Biancheri, presied. camerei italiane. La garra contele Pinciani, sindiculu romanu, apoi sindiculu Alessandriei si radicalulu deputatu Crispi tienura discursuri. In Alessandri'a se va redicã monumentu marelui defunctu, spre care scopu principiele Savoia-Carignano a contribuitu 500 Lire.

Germani'a. Obiectulu principale, de care camer'a Prussiei se ocupa mai cu seama, este proiectulu de lege despre pressa. In 11 Juniu sa suscepitu continuarea desbatterii a supr'a proiectulu de lege despre pressa allu lui Biedermanu, pentru cã proiectulu, presintatu de guvernulu prussescu, absolutu n'are basa pentru desbattere cu rezultate indestulitorie, de si proietulu guvernulu este conformu vontiei si intentiuniloru lui Bismark. Este curiosu a sci, cum se va portã partid'a natiunala-liberala facia de acestu passu absolutisticu a maestrulu si domnulu ei.

Curiositatea cu atãtu este mai mare, cu cãtu asta-di se vede claru, cã asiã numit'a politica natiunala a D. Bismarcu nimicu n'are a face cu liberalismulu, si cã Bismarcu numai pentru aceea combatte Ultramontanismulu, pentru cã numai principiulu infalibili-

tãti absolutismulu de statu se pot inflori si a se intari.

In 10 Juniu ser'a redactorii d'in Berlinu tienura adunare, in care s'au consultatu despre passii si mesurare, ce au se faca si se iõe facia de intentiunile guvernulu prussescu in affacerile de pressa.

Unele diuarie nu sunt indestulite cu portarea Siahulu (domnitoriulu) Persiei. Elle dicu cã acestu potentatu asiaticu aru fi fostu cu deosebita atentiune numai pentru acei principii casei imperiale, cari prin fapte istorice s'au aventatu la renume si marire; era pre cei lalti d'in sange maiestatecu nu i-a prea gugulitu.

Sciri electrice,

Vien' a, 13. Juniu. Diuariulu „N. Fr. Presse“ annuncia, cã ministrulu de financi prim'i eri pre bancari si representantii banciloru, cã i-a provocatu a-i comunicã propunerile a caroru ajutorare seu essecutare o acceptã de la guvernã.

Consultatiunile pentru fusionarea unu numeru mai mare de banche, in frunte cu banche italiana-austriaca, s'au inchiatu eri.

Fusiunarea acestei gruppe de banche este asecurata; proiectulu de statutu, se dice, si fi degiã statoritu. Numele nouei societãti va fi „Societate de scontu austriaca“ si va aveã capitalu de actie de 40 milioane fl.

Vien' a, 13. Juniu. Burs'a sufferisse asta-di forte prin scirile despre noue falimente de banche. Eri si asta-di bancari tienura conferentie la ministru de financi.

Belgradu, 13. Juniu. Diuariulu „Jedinstvo“ annuncia, cã guvernulu a acceptatu operatulu comisiunii callii ferrate, si la presintatu consiliulu de statutu. In cea mai de aproape siediãtia a soppalnos (camerei) va decide definitivu a supr'a acestei afaceri.

Parisi, 14. Juniu. Afirmatiunea unu ru diurnal, cã Broglie aru fi emissu unu cerculariu diplomatecu confidentialu, se demintiesce d'in parte bine informatu.

Madridu, 14. Juniu. Muro, nonlu ministru de esterne, amicu lui Castelariu, ò chiara, cã va urmã totu aceea-si politica va documentã prin fapte cã republic'a ispana este elementulu ordinei, alla pãcii in afã si in laintru.

Invitatiune.

Comitetulu arrangiatoriu pentru primirea membriloru Asociatiunii transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporulu romanu invita pre redactoriile de a participã la adunãre generale a asociatiunii, tienenda in 11. Augustu 1873. in Dev'a se binevoiesca a se insinuã pana la finea lui Juliu a. c. la subscrisulu.

Cu privire la restringerea localitatiloru insinuarea este necesã si spre a se potã satisfice cerintiile de incortelare.

Dev'a 6 Juniu, 1870.

Presiedintele comitetulu arrangiato-

Antoniu Schianu,

Burs'a de Vienn'a de la 13. Juniu, 1873

5% metall.	70.25	Londra	108.
Imprum. nat.	73.80	Argintu	107.75
Sorti d'in 1860	102.50	Galbenu	5.11
Act. de banca	942.—	Napoleond'or	8.74
Act. inst. creu.	321.35		

Propriet. edit. si red. raspundet. :

ALESSANDRU ROMANU

nea rezoluțiune, se spune înse ca de siguru că ea esiste.

Se mai spune era-si ca de siguru, că episcopii suffragani de la Oradea-Mare și Logosiu aru fi fostu pana acilea cu trupu cu suffletu in contra inființării de congressu provinciale amestecat, dara dupa ce au vedutu, că mireni (secularii) gr. catholici nu se aduna nicairi pre lume cu scopu de a sparge beserica si capetele pretiloru — s'au induplecatu si Prea Santiele loru si s'au invoiutu cu una conditiune, despre care se se tienă consiliu prealabile.

Prea Santiele loru si-temu veniturile in adeveru considerabili (90 mil pre annu?) ce se dau acelloru diecese din fondulu religionariu allu romano-catholicilor din Ungaria. Atătu e totu? Apoi acest'a nu ar fi vre-o dificultate serioasa, acest'a ar fi bola cu leacu. Dara pana un'a alta Prea Santiele loru se mai cagete inca si la eventualitatea, că episcopatul Ungariei nu va scapă de secularizare. Ungaria se inneca totu mai afundu in detorie, ce se mai zaloghesca? Au mai remasu averile basericesci; archiereilor si calugarilor li se voru face plăți, salarie, lefi, ca la toti funcționari stutului, ca in Francia, ca in Belgiu, in Itali'a, chiaru ca in unele provincie alle Cislaitaniei, era mai de currendu in Romania si in Ispani'a. Atunci apoi cine se mai implinesca celledale lipse alle berericee? — ①—①

Allu doilea ucasu catra reprezentantă districtulu Fagarasiu.

Dieu nu mai e gluma! Dlu conte Szapary, ministru unghurescu de interne, si-a essitu din fire, adeca din flegma, si acum scuipa focu si voma veninu. Si a sup'ra cui si-a indreptatu dlu ministru sagetele furiei salle? Cine este acea victima de compatimitu, seau mai bine de invidiatu, carea s'a facutu demna da innalta furia a dlui conteministru?

Daca n'amu fi respuncu la aceste intrebari prin titulu de mai susu, pote că onorab. cetitori aru fi allunecatu a crede, că dlu ministru s'a infuriatu a sup'ra Romaniloru Hatiegani, fiindu că n'au impedeatuu reessirea de deputatu a lui Lónyay, fiulu; seau dora chiaru a sup'ra deputatului „cu reversalu” din comitatulu Clusului si a cellui cu procedura neexplicabile si abiă qualificabile din districtulu Nasaudului, cari ambi despretiindu vointi'a natiunala, s'au ruptu de catra copulu natiunali romanu plinindu vointi'a adversariloru nostri politici, a inimiziloru nostri seculari, au intratu in edita din Pest'a si prin acest'a in castrele acestoru-a. Dar nu, iubiti cetitori, nu. Furi'a dlui ministru nu este de acesta natura; din contra, dsa si-versa necasulu si veninulu a sup'ra Fagarasiiloru, cari nu voiescu a fi reprezentati in diet'a din Pest'a. Ce e dreptu, officiali lipsiti de semtiu, de consciintia si convictiuni, adeca creaturele corrupte, cari facu tote la poruncela, au amagitu si pre bietulu poporu ignorantu si, dupa ce au saracitu si au affundatu in detorie pana in grumadi, pre coconii Mádjay si Teleky i-au tramissu la diet'a de Pest'a; dar ce-folosu, că-ci reprezentantii districtului dechiară inaintea guvernului si a lunei, că totu ce s'a facutu se considera numai de unu effusiu allu presiunii si allu coruptiunii, prin cari immoralu mediuloce inse, districtulu Fagarasiu nu voiescu a fi reprezentatu nici chiaru in diet'a pestana, cu tote că acest'a, in mare parte, nu este de catu unu conglomeratu de mameluci, scosi din urnele electorali prin presiuni, sila si coruptiune ne-mai audita. Si pote că unu protestu seau una dechiaratiune de acesta natura totu n'ar fi fostu inca destullu de ponderosa spe a aprinde mani'a con-

telui-ministru, inse Fagarasianii, ca romani adeverati, nu protestara numai contra presiunii si a coruptiunii, contra acestoru marsiave mediu-loce constitutionalu unghurescu introdusse din officiu pentru alegerile dietali, ci protestulu lor solennu este indreptatu mai vertosu contra consecințelor de dreptu, ce s'aru poté trage din rezultatulu alegeriloru efaptuite la Fagarasiu, de-ora-ce Romanii din Transsilvania nu voru se recunosca uniunea cu Ungaria, si prin urmare nici dreptulu ce si-lu arroga diet'a de Pest'a, d'a aduce legi obligatorie si pentru Ardealu.

Aici sunt deci d'a se caută si afflă dorerile dlui Szapary; acest'a este matragun'a carea dsa si cei de soiolu dsalle nu o potu mistui, fãra a nu li se revoltă pana si creerii din capu. Si cumca dlu ministru ungh. de interne este tare alteratu si catranitu a sup'ra Fagarasiiloru, se pote vedé si constatã din ucasulu urmatoriu, adressatu catra reprezentantii districtului Fagarasiu:

„Cu ordenatiunea mea de la 28 Aprile a. c. nr. 15,168 am voitu se dau occasiune districtului, ca se veda, că terrenulu, pre care s'a pusu congregatiunea districtuale, tienuta in 8 si 9 Aprile, atatu cu privire la cestiunea reprezentării in corpulu legislativu, catu si in privintia sigileloru municipali, — nu este legalu si că, prin urmare, pre acestu terrenu nici nu se pote tiené; am voitu se dau occasiune districtului, ca amesuratu detorintiei salle se-si repare insu-si ilegalitatea commissa, si adeca se o repare prin aceea, că iea actu si d'a ascultare ordenatiunii melle. carea nimici si nullificã acele concluse nelegale. Cu parere de reu trebui inse se afflu din reportele fostulu capitanu supremu L. Tamasiu, că adeca municipulu nu si-a implinitu acesta detorintia; de-ora-ce congregatiunea convocata pre 6 Maiu cu scopu d'a luã actu despre ordenatiunea mea mai susu amentita, in urm'a scandalului publicu provocatu prin agitarea unoru membri ai ei, inca mai nainte d'a luã vre-unu conclusu in acesta privintia, s'au disolvatu fãra nici unu resultat.

Dupa celle insirate aici, impunu a districtului detorintia, ca neamenatu si fãra nici una contradictiune se essecute ordenatiunea mea mai susu mentinuta, si totu-odata i atragu attentionea a sup'ra impregiurării, că la casa de noua resistintia voiu procurã respectu pentru ordenatiunea mea prin applicarea unoru mesur'e exceptiunale; cu privire la acesta eventualitat., pre bazea §-lui 54 allu art. de lege XLII din 1870 prevedu provisoriu pre capitanulu supremu allu districtului cu putere exceptiunala.

Adducendu aceste la cunoscentia districtului spre a se tiené de elle, observu totu-odata, că la congregatiunea proxima, afara de installarea nou numitului comite supremu in officiuulu seu, i a a i n t e de a se publicã si luã actu despre ordenatiunea mea dessu memorata, nu este iertatu a se pertractã nici unu altu obiectu.

In fine am se reprobu si attitudinea fiscalului districtualu, care, cu tote că in sensulu §-lui 60 allu legei susu citate aveã se vechedie ca legea se se respectedie, a negligatu a-si implenit detorintia facia cu membrii culpabili ai congregatiunii, cari au lucratu la zadarnicirea si impedearea resultatulu salutaru; dorescu deci, ca pre venitoriu se fia indrumatu intr'acolo, ca de câte ori voru obveni casuri de asemene natura, se-si tienă de detorintia officiala, a satisfacere chiamarii salle in acesta privintia; la din contra se fia trasu la aspra respundere.

De sine se intillegé, că municipiulu i stã in voia libera, ca — pre bazea §-lui 56 allu art. de lege 42 din 1870, — se petitiunedie la dieta, dac'a cum-va s'ar semti vatematu prin acesta procedura; dara si acest'a se va poté numai in sensulu §-lui 16 allu mentionatei legi, dupa neconditionat'a essecutare a acestei ordenatiuni. — Budapest'a, in 3 Iuniu 1873.

Amu publicatu acestu ucasu in intregu cuprinsulu seu, pentru ca onorab. cetitori se aiba occasiune d'a vedé unu modellu de actu constitutionalu unghurescu. Nici unu cuventu n'am subtras-

su, pentru că din inceputu si pana in fine opera acest'a a dlui Szapary nu contine de catu ammentinări si intimidări. Se vede că dlu ministru este cam increditu si inchipuitu in fortiele si poterea sa, pentru aceea si-a perdatu pacienti'a asié currendu; se nu creda inse că cei ce lupta pentru dreptu si dreptate, pentru egalitate si ecuitate inca si-voru perde pacienti'a totu asié currendu ca si d-sa; ei voru se severi in lupta, pentru că caus'a e santa. Dlu conte-ministru amenintia cu fortia bruta, cu putere armata; se-ia fia de bine, că ci dac'a cestiunea s'a pusu astfelu, apoi noi inca nu-i dorim alt'a, de catu ca se i se deã catu mai currendu occasiune spre a-si arretã poterea, dar totu-odata i atrage-mu attentionea si a sup'ra consecințelor, ce pote se aiba unu asemene passu; d'intr'o scanteia mica se nasce incendiulu mare; cu pusc'a cu cocosiulu trassu si cu saget'a de pre arculu intinsu nu este bine a se jocã. Dac'a capriciulu unui guvernatoriu inganfatu n'ar fi mersu pana intru a fortia pre parinte se pusce seau sagetedie marulu de pre capulu fiului seu, pote că Elvetianii pana in d'fu'a de asta-di aru fi impilati. Evenimentele se repetiescu de si pote in alte forme; asta-di pote că fiulu va fi provocatu si fortiatu a puscã marulu de pre capulu parintelui.

Ce se va mai intemplã, vomu vedé. Dupa probele de pana acum, reprezentantii districtului Fagarasiu se pare a fi resoluta a persiste pana la fine pre langa conclusele salle; dar in fine ori si ce s'ar resolvã a face, se faca asié, ca se nu-si deã ins'a-si lovitur'a de morte; se scie, că intreg'a Romãnime de dincoce de Carpati si-a atientitu ochii a sup'ra Fagarasiulu. Numai de un'a i rogãmu pre fratii de la Fagarasiu: de catu se vina a se plange la diet'a din Pest'a precum i consiliedia ministrulu, mai bine se se planga la siaculu Persiei, care petrece acum pre la noi prin civilizat'a Europa. m. r. c.

Teutisienii*).

La vainerarea Teutisieniloru, publicata in pretiuit'a foia „Federatiunea” Nr. 38. an. c. am de a observã urmatoriele:

§-lu 29 din patent'a urbariale din annulu 1854 dice: „Viniele de costa si gradin'a remanu si de aci inainte, in man'a possessoriloru celloru de acum, si trecu in deplin'a loru proprietate.”

„Intru acest'a se va cautã, dac'a servitutile urbariali s'au implinitu preste totu pentru intrega posesiunea urbariale intillegandu intr'ins'a si viniele, au dac'a pentru vinie au fostu stipulate intre domni de mai nainte si fostiiloru coloni alta i restatiune speciale.”

In casulu d'antãiu dara desdaunarea ce se cade fostiloru domni pentru vinie, se va demesurã dupa dispusetiunile §. 12, din acesta patent'a, adeca se va da d'in mediulocele tierrei.

In casulu allu doile, adeca dac'a pentru vinie au fostu stipulate prestatiuni speciale, atunci acele sunt rescumperãveru prentu fostii coloni dupa §. 24, totu din sup'ra citat'a patent'a.

Teutisienii dieu, că vñiele si gradinele lor nu jactu pre locu de curte, adeca locu alodialu, ci elle sunt locuri colonicale.

Daca asta affirmare e adeverata, atunci vñiele si gradinele lor s'au verificatu prin fost'a comisiune urbariale ca locuri urbariali, si desdaunarea pentru d'insele pote s'au si radicatu prin domnulu terreste hr. Vesselényi in complexu cu desdaunarea agriloru si fenatielor urbariali.

Vine acum'a intrebarea, că ore Te-

*) Acestu articlu, ce tratadia despre una cestiune vitale pentru poporulu nostru tierranu, lu recommendã mu osebitei attentioni a cetitoriloru nostri. Red.

utisienii inainte de a trage crucea spaim'a baionetelor gindarmiloru, cutu-au ei intrebare la directiunea Transilvana a fondului desdaunarei de pamentu, care in presentu se afflu in Buda d'a langa ministeriulu de interne de unu despartimentu separatu? că or b. Vesselényi primitu-au desdaunare pentru locurile de casa, gradina si vñie si dac'a au primitu, atunci ei era sa vati, b. Vesselényi nimicu nu pote pretinde de la fostii iobagi pentru vñie si gradine; era dac'a nu au primitu adeca dac'a vñiele nu s'au verificatu in locuri urbariale, atunci au trebui se-i improcessueze in terminulu pre scrissu, intemplatu-s'au acest'a? dac'a s'au intemplatu, atunci tribunalulu urbariale trebe se constateze summu rescumperãveru viiloru in intillessu §. 24, punctu b. era nu b. Vesselény ori altulu.

Faca dara Teutisienii la susu citat'a directiune (in limb'a romana, care sunt acolo si romani, fãra timbru de stampã) nu trebe se platesca nebanii de posta, urmatori'a supplica:

Inclita Directiune!

Avemu onorea cu tota stim'a a ve rogã se bine voiti a ni face cunoscutu, verificatu s'au gradinele si vñiele nostre d'in comunu Teutisiu (Kékes Nyárló) ca locuri colonicali si datu-s'au pentru d'insele lui bar. Vesselényi desdaunare, sau ba? — urmeza, dac'a si subscriptionile fostiloru iobagi.)

N. B. Pre epistola se se scrie „in affaie (ori in cauza) urbariale.” (porto e liberu).

Acesta prassa o recomandulu altoru-a, era mai cu sama acelloru cari au in foiele (colele) lor de proprietate, adeca foiele catastrale, locuri de pasciune si padure inscrise.

Pentru aceste locuri domni tierrei au pretinsu de la reginu desdaunare afirmandu, cumca aceste sunt locuri colonicali, precum asié si este desdaunarea dara s'au datu verificandu-se acelle prin comisiunile competente ca locuri colonicale.

Acum'a se bage bine de same fostii iobagi, sau in loculu acestoru-a revendendi preuti ori antistia (primariu communalu a caroru detoria onorabilu este a grigi de poporu a caroru preturi suffletesci sunt si d'in a caroru sudore se nutrescu, ca cu occasiune segregarei pasciuniloru si paduriloru se nu fia bietii tierrani escontentati cu locurile loru proprie, cari s'au desdaunatu prin regimu din mediulocele tierrei, ori ca se fia plane lipsiti si de acelle.

Ore aceste locuri in cartile fondorarie cum s'au inscrissu, vigilat'au acelu cu ochi de Argu, cei chiamati spre acest'a?

Bage sama onorab. preuti, că loculu d'a prescura, averea de locu, de vñie, d'in lips'a de locu nasce sclavie, d'in acest'a perire, grigesca dara de țurmu loru cea cuventatoria, da nesciutoria de carte.

Lumea e vielna, nu Teutisienii sunt cei d'antãiu, caroru-a li s'a facutu nedreptate, mai au ei soci in comitatulu Dabãcei si allu Clusului, asemene casuri s'au intemplatu si e altii.

Mi-a venit inainte casuri, unde banii de desdaunare s'au redicatu, multi d'intre coloni totu-si au fost obligati la robota, altii au fostu despoiatu de totu de proprietate, totu dupa primirea desdaunarei, ba mi-a venit unu casu inainte, unde flendurosulu de proprietariu s'au pretinsu, că locurile fostulu s'au iobagi jumetate sunt colonicali si jumetate alodiali, adeca fia-sce care frustu de locu jumetate colonicalu, jumetate alodialu, la care pretensiune absurda si imperiamente opponendusse bietulu iobagi au fostu incarceratu.

Inca un'a recomandulu! si mai cu sama tierraniloru d'in partile muntene de foiele catastrale fa

